ગુજરાતમિત્રમાં સચવાયેલો યુદ્ધોના ઈતિહાસનો ખજાનો

'ચ દેશ હે વીર જવાનો કા, અલબેલો કા મસ્તાનો કા..ઈસ દેશ કા યારો ક્યાં કહેના...'' સાહિત્યમાં આ શબ્દોને દેશના જવાનોએ, દેશના લોકોએ, જ્યારે જ્યારે દેશને તેની જરૂર પડી છે ત્યારે સાબિત કર્યા છે. આઝાદીથી જ શત્રુ થયેલો પાડોશી દેશ પાકિસ્તાન અને ચીન સાથેનો સંઘર્ષ 1947, 1963, 1965, 1971, 1999 દરમ્યાન યુદ્ધમાં પરિણમ્યો છે. હવે જ્યારે એક ક્રિકેટ મેચમાં પણ આખો દેશ એક થઇ જતો હોય તો યુદ્ધ સમયે દેશમાં શું માહોલ હોય! તે વાતો, કિસ્સાઓ, સરકારના પ્રયત્નો, સૈનિકોના પરાક્રમો, પ્રજાના પ્રયાસ અને પત્રકારત્વના પાઠ સચવાયા છે ગુજરાતમિત્રના પાનાઓમાં. કઈ રીતે વાચકો માટે યુદ્ધના સમયે સાચા ચેવિઘ્યસભર સમાચારો પાછલા 78વર્ષની તવારીખોમાં છપાયા હતા તેની સફરે જઇયે

1947 ભારત-પાકિસ્તાન પ્રથમ કશ્મીર યુદ્ધ

કાશ્મીર કબજે કરવાની પાકિસ્તાનનાં પેંતરા

સદીઓની ગુલામી બાદ બે દેશ આઝાદ(ટુકડા) થયા અને 22 ઓક્ટોબર 1947માં જ આ બે દેશો વચ્ચે પ્રથમ યુદ્ધ થયું જે કાશ્મીર યુદ્ધ તરીકે ઓળખાયું, યુદ્ધનું કારણ હતું જમ્મુ અને કાશ્મીર પર પાકિસ્તાને કરાવો દુમલો. આ યુદ્ધ મુખ્યત્વે જમ્મુ અને કાશ્મીરના પ્રદેશમાં લડાયું. પહેલા તો આ યુદ્ધ કરતા પાકિસ્તાન સમર્થિત આદિવાસીઓ અને સેનાએ શરૂઆતમાં લૂટારાખોરી કરી પરંતુ ભારતીય સેનાની રણનીતિ અને સ્થાનિક સમર્થનથી તેઓ પાછળ હટી ગયા. ભારતીય સેનાએ શ્રીનગરને બચાવવા માટે તાત્કાલિક કાર્યવાહી કરી હતી અને 27 ઓક્ટોબરના રોજ સૈનિકોને ત્યાં હવાઈ માર્ગે મોકલવામાં આવ્યા હતા. બારામુલ્લા, ઉરી અને પૂંચ જેવા વિસ્તારો સહિત અનેક મહત્વપૂર્ણ મોરચે લડ્યા હતા. આ યુદ્ધમાં બંને પક્ષોને ભારે જાનહાનિનો સામનો કરવો પડયો, સંયુક્ત રાષ્ટ્રની મધ્યસ્થી પછી 1 જાન્યુઆરી 1949 ના રોજ યુદ્ધવિરામ અમલમાં આવ્યો. પરિણામે, જમ્મુ અને કાશ્મીરનો વગભગ ત્રે તૃતીયાંશ ભાગ ભારતના નિયંત્રણ હેઠળ રહ્યો, જ્યારે એક તૃતીયાંશ ભાગ જે હવે આઝાદ કાશ્મીર અને ગિલગિટ-બાલ્ટિસ્તાન તરીકે ઓળખાય છે, પાકિસ્તાન દ્વારા કબજો કરવામાં આવ્યો. સ્વતંત્ર રજવાડાઓ પર તહુ કયા દેશમાં જોડાવું. આઝાદી બાદ દેશનાં વિવિધ પ્રશ્નો સામે યુદ્ધની ચર્ચા 'દિલ્હી પાર્લામેન્ટમાં કાર્યકારી વડાપ્રધાને નેહરુએ કરી હતી. જેમાં પહેલી વાર જાણ થઈ કે કાશ્મીરનાં ભારતમાં જોડાણ પહેલા પાકિસ્તાન તરફથી કેવા હુમલાઓ કરવામાં ઈવ્યા હતા- જેની નોંધ 30 નવેમ્બર 1947ના ગુજરાતમિત્રમાં હતી.

કાશ્મીર કબ્જે કરવાના પાકીસ્તાની પેંતરા પર જવાહરનો પ્રકાશ

ગુજરાત મિત્ર
તથા ગુજરાત દર્પણ
કાશ્મીર

1962 ઈન્ડો-ચાઈના યુદ્ધ

ગુજરાતમિત્ર
ચીનનો ધડાકો:આજથી ગોળીબાર-બંધની જફેરાત
સીમાના ભાવ પટાઇયા
લશ્કરો પાછા હઠાવી લેશ

નેફા અને લડાખનાસરાવાર નકશા:

ચીની શાહીવાદને અગ્નિકાંડ

'ગુજરાતમિત્ર' સૈનિક ફાળામાં ભરાયેલા રૂ. ૧૦૧૬૫-૨૮
ગુજરાતમિત્ર
ચીના-બોન્ડ ડાઇવાનો નિર્ણય
સંરક્ષણ કમેટી બહેરાત
ચેયુબનની મંત્રણાઓ

'હિન્દી ચીની ભાઈ ભાઈ'

20 ઓક્ટોબર, 1962 ના રોજ ભારત પર ચીને ભમીન માર્ગ હુમલો કર્યો, જ્યારે હિન્દી ચીની ભાઈ ભાઈના નારા લગાવતા હતા, ચીન ક્યારેય હુમલો નહીં કરે તેવી માન્યતાએ ભારતીય સેનાને તૈયારી કરવાની તક આપી નહીં અને પરિણામ એ આવ્યું કે દેશમાં કરોડો લાગી લગાવાઈ, સોનાના બોન્ડ કાઢવાનો નિર્ણય લેવાયો, નહેરુ સંરક્ષણ પ્રધાન બન્યા અને સૈનિક અને પ્રધાની સાથે આ સંગ્રામમાં ગુજરાતમિત્ર અને સુરતીઓ જોડાયા, સુરતીઓએ તો દશેરાના દિવસે ચીની રાવણ બાળ્યો, 'દશમોરચાનો રંગ' નામે વિશેષ કોલમ આવતી, 'કરોડરીના કાળમાં સાહિત્યકારોનો ધર્મ શું?' તેના પર લેખ 'અક્ષરની આરાધના'માં આવ્યો, તો સાહિત્યકાર ગુલાબદાસ બ્રોકરે તો 'આઝાદી પહેલા અને પછીના નહેરુની' તુલના પણ કરી! દેશને મદદ માટે સંરક્ષણનિધિનો ફાળો ઉઘરાવાતો, જે ગુજરાતમિત્રમાં લોકો દિલ ખોલી જમા કરાવતા. પૈસાની સાથે સોનાની કંઠી, વીંટીઓ પણ મળતી! વિગતો બીજા દિવસે નામ સાથે છપાતી. ૨૨ નવેમ્બરના રોજ ચીન તરફથી અચાનક યુદ્ધ વિરામનો ઘડાકો થયો.

1965 ભારત-પાકિસ્તાન બીજુ કશ્મીર યુદ્ધ

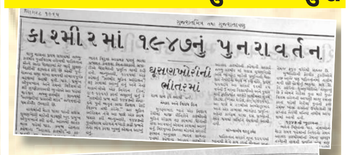
કાશ્મીરમાં ૧૯૪૭નું પુનરાવર્તન
લૂટારાખોરીની ભીતરમાં

૧૨૩૦૦ ફૂટ ઉંચા 'મેદોરી' થાણા પર જંગ ખેલતા જવાનો

સુધરે તે બીજા... કશ્મીર હુમલાનું પુનરાવર્તન

એક વાર હારી ચૂકેલું પાકિસ્તાને ફરી પોત પ્રકાશ્યું હતું. 'ઓપરેશન જિબ્રાલ્ટર' હેઠળ જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં પોતાના સૈનિકો અને તેના સ્થાનિક બળવાખોરોને મોકલ્યા. ભારતે વળતો લશ્કરી કાર્યવાહી કરી યુદ્ધમાં પાકિસ્તાનને ખૂબ માર માર્યો હતો. ત્યારે પણ સુરતીઓએ બ્લેકઆઉટનો અનુભવ કરેલો, જે દમણ થોડા મહિનાઓ પહેલા ફરી થયો હતો. ત્યારે ગેસના ફાનસ લટકતા પ્રકાશમાં શહેર કેટલું અસલ લાગતું તેનો અહેવાલ પણ છપાયેલો. સૈનિકોની જેમ આપણા કાર્ટૂનીસ્ટોએ પણ પાકિસ્તાને દેહાન કરવામાં કંઈ બાકી નહોતું રાખ્યું પહેલા પાનેથી લઈ ઘણી જગ્યાએ આ કાર્ટૂનો છપાતા. તો ગુજરાતમિત્રે ફરી દેશની મદદ માટે સંરક્ષણનિધિ ઉઘરાવ્યો પદ્રો જોલ 1000 રુપિયા જમા કાર્ય હતાં અને 48 હજારથી વદારેની નિધિ વાચકોએ જમા કરાવી હતી. આજ યુદ્ધમાં 20 સપ્ટેમ્બર 1965માં 60 વર્ષ પહેલા ગુજરાતના મુખ્યમન્ત્રી બળવંતરાય મહેતા અને તેમના પત્ની માર્યાં ગયા હતા. નાની વાતોને નજરમાં રાખતા સર્વાધિત્રીઓ આ યુદ્ધ પર પણ ઘણી ચર્ચા કરી હતી. આ યુદ્ધમાં પણ અમેરિકા એ પાકને ઠબિયારો આપેલા પણ ઓપરેશન સિંદૂરની જેમ આપણા જુસ્સા સામે કઈ ચાલ્યું નહિ. છેલ્લે સોવિયેત યુનિયન (રશિયા) અને અમેરિકાએ હસ્તક્ષેપ કર્યા પછી યુદ્ધવિરામ જાહેર કરવામાં આવ્યો.

1971 ભારત-પાકિસ્તાન ત્રીજુ યુદ્ધ

ગુજરાતમિત્ર
ઢાકામાં વિજય-પ્રવેશ.
ભૂમિ, દ્વાઇ અને નૌકાક્ષેત્રે ભારતની વિજયદ્રુષ્ટ
ભારતીય નૌકાદળે પાકિસ્તાની વિનાશિકાનો કેરવો નાશ

ગુજરાતમિત્ર
પાકિસ્તાની કુમ્બલાખોરો સામે મેદાન પડેલુ હિન્દી વવાઈ દળ

ગુજરાતમિત્ર
મંગલા દેશને ભારતની માન્યતા

શરણે થઇ જાવ નહિતર મોત તમારી રાહ જુએ છે
માણેકશાની ચેતવણી

એક તીર બે નિશાન- ભારતની 'વિજય' કૂચ

બાંગ્લાદેશના મુક્તિ આંદોલનના પરિણેક્ષમાં ભારત-પાકિસ્તાન વચ્ચે 1971માં થયેલ યુદ્ધ.જીતમાં શેખ મુજિબુર રહેમાને પૂર્વ પાકિસ્તાનનું સ્વતંત્ર પ્રજાસત્તાક રાષ્ટ્ર જાહેર કર્યું. બાંગ્લાદેશવાસીઓએ હક્કો માટે સંઘર્ષ ચાલુ રાખવા અને કરવેરા ન ભરવા ઠાલ કરી. માર્ચ, 1971ના અંતમાં પાકિસ્તાનની સરકારે પૂર્વ પાકિસ્તાનના લોકો પર લશ્કરી દમન શરૂ કર્યું. આ દમનથી બચવા ભારતની સરહદોમાં શરણાર્થીઓ દાખલ થયા. ઓક્ટોબર, 1971 ભારતમાં તેમની સંખ્યા વગભગ 10 લાખની થઈ. દરરોજ સરેરાશ 20 લાખ રૂપિયા તેમને માટે ખર્ચવું! આનો ઉકેલ લાવવા માટે અને પાડોશમાં ટગાદિલીની પરિસ્થિતિમાંથી માર્ગ કાઢવા ભારતનાં તત્કાલીન વડાં પ્રધાન ઇન્દિરા ગાંધી તૈયારીઓ શરૂ કરી. આ કટોકટીને નિવારવાનું પાકિસ્તાનના લશ્કરી શાસક જનરલ યાહ્યાખાનને મુશ્કેલ બનવા લાગ્યું; તેથી તેણે આનો દોષ ભારતને દીધો. યાહ્યાખાને ભારત સાથે યુદ્ધ શરૂ થાય તેવા સંજોગો ઊભા કર્યાં. ૩જુ ડિસેમ્બર, 1971ના રોજ ભારતની પશ્ચિમ અને પછીથી પૂર્વ સરહદો પર યુદ્ધની શરૂઆત થઈ. જેનો અંત આવ્યો નિયાઝીએ ક્યારે સ્વતંત્રપ્રે પર સહી કરી અને 93,000 સૈનિકો સાથે પોતે શરણે આવ્યા. 1971ના યુદ્ધનો અંત આવ્યો અને 'બાંગ્લાદેશ ' નામના નવા સ્વતંત્ર સાર્વભૌમ દેશનો ઉદય થયો. 2 જુલાઈ, 1972ના રોજ ભારતનાં વડાં પ્રધાન ઇન્દિરા ગાંધી અને પાકિસ્તાનના વડાપ્રધાન ભુટ્ટોએ સિમલા મુકામે કરાર કર્યાં.

1999 ભારત-પાકિસ્તાન કારગીલ યુદ્ધ

ગુજરાતમિત્રના
કારગિલમાં ખેલાતા ખૌફનાક જંગની દિલધડક દાસ્તાન

'ભારતીય ભૂમિનો એક તસુ જેટલો ભાગ પણ દુશ્મનના કબજામાં ન જવો જોઇએ'

યે દિલને 'મોર' માંગા, વોહ ભી પૂરા હો ગયા

શિયાળામાં કાતિલ ઠંડીને કારણે કારગિલ વિસ્તારનો સંપર્ક શિયાળામાં તૂટી જતો. 1998ના આ વિસ્તારમાંથી ભારતીય લશ્કરી પદરો ખસેડી લીધો. પાકિસ્તાને મુખરિદોએ ભારતમાં ઘૂસણખોરી કરવા તૈયાર કર્યા અને તેમને કારગિલ અને દ્રાસની તરફ રવાના મોકલ્યા. તેમની યોજના હતી શ્રીનગર-લેહ ઘોરી માર્ગ કબજે કરવાની. મે મહિનામાં ઠંડી ઓછી થતાં ભારતીય લશ્કરના અધિકારીઓ આગળ વધતા હતા ત્યાં જ કાફલર અને અન્ય ચોકીઓના માર્ગમાં દુશ્મનોના ઠાબે માર્યાં ગયા. 17મી મેના રોજ એકમીસ જવાનોની ટુકડી રવાના થયેલી તે પણ દુશ્મનનો ભોગ બની. ભારતીય લશ્કરને આ કાવતરાનો અંદેસાર થયો. સેટેલાઈટ દ્વારા ભારતીય લશ્કરને બાવા મળ્યું કે તે વિસ્તારમાં જંગી હુમલાની તૈયારી ચાલી રહી છે! ત્યારે વડાપ્રધાન વાજપેયીએ લશ્કરની ગણેય પાંખના વડાઓ સાથે દિલ્હી ખાતે મંત્રણા યોજી. ભારતના વડાપ્રધાને લશ્કરને ચાકીદ કરી કે 'કોઈ પણ ભોગે ભારતીય ભૂમિનો એક તસુ જેટલો ભાગ પણ દુશ્મનના કબજામાં ન જવો જોઈએ.' ભારત-પાક વચ્ચે કારગિલ યુદ્ધ છેડાયું' જુલાઈ, 1999 સુધીમાં પાકિસ્તાની મુજાહિદો અને આતંકવાદીઓની ભારે ખુવારી સાથે પાકિસ્તાનના ભાડૂતી સૈનિકોને અંકુશરેખા પર પાછા ખસવાની ફરજ પડી અને ભારતે ટાઈગર હિલ સહિતની પોતાની ચોકીઓ પર કબજો સ્થાપિત કર્યો. આ યુદ્ધ જેમ રાજકીય મોરચે પણ લડાયું. ભારત સરકારની મુત્સદ્દીગીરીના પ્રભાવોથી પાકિસ્તાન સમગ્ર વિશ્વમાં રાજકીય દ્રષ્ટિએ એકલું પડી ગયું આ યુદ્ધમાં પરાજયને કારણે પાકિસ્તાનમાં સત્તાપલટો થયો અને ત્યાં લશ્કરે સત્તા હાંસલ ભારતના વિજય સાથે આ યુદ્ધનો અંત આવ્યો.

ગુજરાતમિત્ર
ભારત-પાકિસ્તાનને તત્કાળ યુદ્ધવિરામ કરવાનો આદેશ આપ્યો
સુનોના મહામંત્રીની અપીલ :: સલામતિ સમિતિ જોગ હવાલ
હજાર રતલી બોમ્બ ઝીંકતું પાકિસ્તાન
ખતપત્રની ૩૪૦મી કલમનો નિર્દેષ શાસ્ત્રી-અયુબની મુલાકાતનું સૂચન
સિયાલકોટ વિમાનમાં ખનખાર
સ્પીનીંગ વિવિનગ મદદગાર
શહેરમાં આજથી અમલમાં આવતો બ્લેક આઉટ
રસ્તારોરાની સંપૂર્ણ પણે બંધ રહેશે
કોઈણો લગાડવાની થયેલી વ્યવસ્થા
શરૂ થતો 'ગુજરાતમિત્ર' સંરક્ષણનિધિ
જનતા ઉદાર હાથે ફાળો આપે
આજના અંકના ચાર પાના કેમ?
ગુજરાતમિત્ર
સંરક્ષણ નીધિ
રૂ. ૪૮૩૬.૧૧

With Best Compliments on 163th Foundation Day
ADITYA BIRLA
GRASIM
BIRLA CELLULOSIC
BIRLADHAM, KHARACH, KOSAMBA (RS), DIST- BHARUCH-394 120
DI-076

Best Wishes to 'Gujaratmitra' on completed 162 years
Well Wishers
DI-046

With Best Compliments From :
Palsana Enviro Protection Ltd.
Block No. 527-528, Opp. McDonald's, Mumbai-Ahmedabad N.H. No. 8, Village : Umbhel, Tal : Kamrej, Dist. : Surat - 394 325, Gujarat, Ph. No. : 9909904101,
Email : admin@palsanaenviro.com, Website : www.palsanaenviro.com
A Special Purpose Vehicle Running India's Largest Common Effluent Treatment Plant With Capacity Of Treating 150 MLD Per Day For More Than 100 Textile Processing Industries of The Kadodara Textile Cluster.
PEPL's FIRE & EMERGENCY SERVICE STATION
CONTACT NUMBER : +91 75678 75554, +91 75750 05850, +91 75750 05860
DI-064

સૌથી વિશ્વસનીય અખબાર ગુજરાતમિત્રને ૧૬૩ વર્ષમાં પ્રવેશ બદલ શુભકામના...
નિમેષ પી. દલાલ (એડવોકેટ) (મો) ૮૮૮૯૯-૩૮૨૦૫
ખુશ્બુ નિમેષ દલાલ (એડવોકેટ) (મો) ૯૫૫૮૭-૧૪૭૭૦
કાન્હવી નિમેષ દલાલ
૪૦૮, ઓબેરોન, ઇકો ફ્યુચરસની બાજુમાં, ન્યૂ સિટીલાઇટ રોડ, સુરત.
DI-070

ગુજરાતમિત્ર દૈનિકને સ્થાપના દિવસની હાર્દિક શુભકામના
એડવોકેટ્સ
કિરીટ સી. પાનવાલા
ધર્મેશ એમ. ગાંધી | અજય વી. વેલાવાલા
ભાવેશ ડી. ચલીઆવાલા | સમીરા એચ. મલેક
હિરલ કે. પાનવાલા | રોહન કે. પાનવાલા
ધરા ડી. નાસિકવાલા | વર્ષા બી. પટેલ
નયગાર એસ. દાબુ | હેમાંશુ યુ. મહેતા
કેલિશ જે. પોલીશવાલા | જુગર આર. રાજપુત
હેનિલ એમ. ચિંબાણી | બર્લીન એમ. શાહ
ઓફિસ સ્ટાફ
મો. આરીફ અન્સારી | અનિષ જે. તિવારી
તોફીક એમ. શેખ | આર્યન જે. વાંકાવાલા
આબીદ જે. હુસૈન | તોશીફ આર. પઠાણ
અનસ એ. બેંગ્લોરવાલા | દેવ આર. મેર
DI-068

દોઢ સદી પુરી કરી, વધુ સદીઓ પુરી કરશે, 'ગુજરાતમિત્ર' વાચકોની સમસ્યાઓ દૂર કરશે વર્ષગાંઠ નિમિત્તે ઘણી ઘણી શુભેચ્છા....
T.M. PATEL INTERNATIONAL SCHOOL
SARASWATI EDUCATION TRUST
DI-061

શુભેચ્છા
અખબાર છે માતબર "ગુજરાતમિત્ર"
વાંચકોનું છે માનીતું "ગુજરાતમિત્ર"
વાંચનસમૃદ્ધ સદા રહો "ગુજરાતમિત્ર"
સુકીર્તિમાન સદા રહો "ગુજરાતમિત્ર"
સ્થાપનાદિન નિમિત્તે લોકલાડીલા "ગુજરાતમિત્ર" ને સ્વર્ણિમ ભાવિ માટેની હાર્દિક શુભેચ્છાઓ
શ્રેયસ દેસાઈ એન્ડ એસોશીયેટ્સ
શ્રેયસ સુ. દેસાઈ (એડવોકેટ)
દીપ્તિ શ્રે. દેસાઈ (ઓફીસ ઈન્ચાર્જ)
પ્રાચી અર્પિત દેસાઈ (એડવોકેટ)
અર્પિત વી. દેસાઈ (એડવોકેટ/ટેક્ષ કન્સલટન્સ)
ઈશાન શ્રે.દેસાઈ (એડવોકેટ)
વિધી ઈશાન દેસાઈ (એડવોકેટ)
તેમજ સુરત/ અમદાવાદમાં 11 એસોશીયેટ્સની ટીમ તરફથી
ઓફિસ : 311, માઈલસ્ટોન, એકોપીલ્સ, સેન્ટ્રલ કોર્ટ, રેસ્ટોરન્ટની નજીક પાર્લે પોઈન્ટ, સુરત.
DI-072

૧૬૩ માં વર્ષમાં સફળતાપૂર્વક મંગળ પ્રવેશ નિમિત્તે ગુજરાતમિત્ર દૈનિકને હાર્દિક શુભકામનાઓ
શ્રી ગૌતમભાઈ આઈ. દેસાઈ (એડવોકેટ)
ક્લ્પેશ એસ.દેસાઈ (એડવોકેટ) 9825144649
ઉજ્જવલ જી. દેસાઈ (એડવોકેટ)
રવિ જી. દેસાઈ (એડવોકેટ)
નીરજ બી. દેસાઈ (એડવોકેટ)
2nd floor, hiral arcade, opposite new court building, athwalines, surat
DI-071

શબ્દોના સરોવર સમાન દૈનિક ગુજરાતમિત્રને ૧૬૩ વર્ષમાં પ્રવેશ બદલ હાર્દિક શુભેચ્છા...
BMU
BHAGWAN MAHAVIR UNIVERSITY
DI-059

દુનિયાનું સૌથી મોટું MMTH એટલે સુરતનું MMTH

■ લાંબા અંતરની બસ, સિટી બસ, બીઆરટીએસ બસ, રેલવે, મેટ્રો અને સબર્બન ટ્રેનનું નેટવર્ક એક જ સ્થળે હશે.
■ પ્રોજેક્ટમાં 90000 મેટ્રીક ટન સ્ટીલ વપરાશે
■ પ્રોજેક્ટ કોમર્શિયલની સાથે રેસિડેન્સિયલ પણ હશે.
■ સુરત ડાયમન્ડ બુર્સ કરતાં દોઢ ગણું વધું હશે.
■ 2026માં MMTH તૈયાર થઈ જશે.
શુભેચ્છકો
DI-071